



Horváth Andrea  
Horváth Levente Attila

# TÖRTÉNELEM

*Az emberiség története a középkorig*

*munkafüzet* **5**



Engedélyszám:  
Mozaik Kiadó – Szeged, 2013

# TARTALOM

1. A történelem forrásai .....	3	23. Városnézés az ókori Rómában .....	36
AZ ÓSKORI EMBER		24. Oktatás és kultúra az ókori Rómában .....	37
2. Az őskőkori ember mindennapjai .....	5	25. Rómaiak hazánk területén .....	38
3. Az újkőkori változások .....	6	26. A kereszténység születése .....	39
4. Mesterek és művészek .....	7	27. A kereszténység és a birodalom .....	40
5. Időmérés és időszámítás .....	8	28. A császárság válsága és a Római Birodalom bukása .....	41
AZ ÓKORI KELET		Összefoglalás .....	42
6. Mezopotámia .....	9	A KÖZÉPKORI EURÓPA	
7. Egyiptom, a Nílus ajándéka .....	10	29. A népesség a középkorban .....	46
8. A piramisok népe és isteneik .....	11	30. Mi maradt a Római Birodalomból? .....	47
9. Az Ószövetség népe és Fönícia .....	12	31. Vallás és birodalom: az iszlám .....	48
10. Az ókori India és Kína .....	13	32. Nagy Károly udvarában .....	49
Összefoglalás .....	14	33. A várak urai .....	50
AZ ÓKORI HELLÁSZ		34. A falvak és lakóik .....	51
11. A görög történelem hajnalán .....	20	35. A városok és lakóik .....	52
12. A trójai háború .....	21	36. „Imádkozzál és dolgozzál” .....	53
13. Az ókori olimpiák .....	22	37. A középkor öröksége .....	54
14. A görög városállamok. Athén és Spárta .....	23	Összefoglalás .....	55
15. A görög–perzsa háborúk .....	24	A MAGYAR TÖRTÉNELEM KEZDETEI ÉS AZ ÁRPÁDOK KORA	
16. Athén fénykora és bukása .....	25	38. A magyarok történetének kezdetei .....	59
17. A világhódító Nagy Sándor .....	26	39. A magyar nép vándorlása .....	60
18. A család és a gyermek az ókori görögöknél .....	27	40. A honfoglalás .....	61
Összefoglalás .....	28	41. Megtelepedés és kalandozások .....	62
AZ ÓKORI RÓMA		42. Az államalapítás .....	63
19. Róma születése .....	32	43. Szent István örökében .....	64
20. A hódító Róma .....	33	44. A változások kora .....	65
21. Köztársaságból egyeduradalom .....	34	45. IV. Béla és a tatárveszély .....	66
22. A császárság kora .....	35	46. A tatárjárás és az újjáépítés .....	67
		47. Árpád-kori emlékeink .....	68
		Összefoglalás .....	69

# Kedves Tanulók!

Néhány mondattal szeretnénk segíteni nektek, hogy eredményesebben használjátok ezt a munkafüzetet. Mindenek előtt fontos dolog, hogy a feladatokat egyedül oldjátok meg. Egyrészt nagyon sok feladat a képességeitek fejlesztésére szolgál. Másrészt így ellenőrizhetitek majd, hogy a tankönyvi ismereteket megfelelően sajátítottátok-e el. Bizonyára lesznek kérdések, amelyeket rögtön nem tudtok megválaszolni. Ilyenkor először gondoljátok végig újra a tanultakat, és csak utána lapozzátok fel ismét a tankönyvet.

A feladatok mellett piktogramokat helyeztünk el, hogy a különböző feladattípusok között könnyebben eligazodhassatok.



tájékozódás térben



szövegalkotás



tájékozódás időben



az ismeretek ellenőrzése



történelmi személyek



játékos vagy rajzos feladat



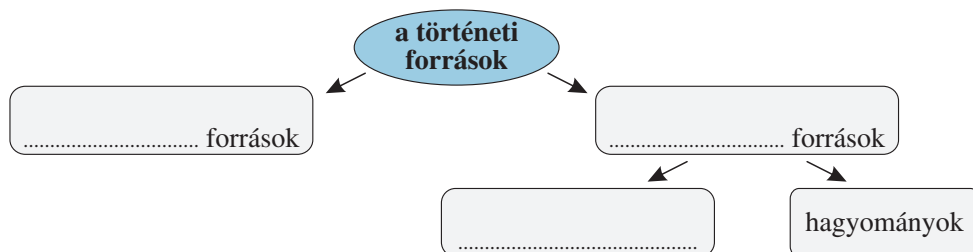
szövegértés, táblázat, ábra elemzése



forráselemzés

## 1. A történelem forrásai

1. Melyek a történelem forrásai? Egészítsd ki a gondolattérképet!



2. Képzeld el, hogy a távoli jövőben valaki megírja az osztályotok történetét! Csoportosítsd a rendelkezésére álló írott és íratlan forrásokat (elég a számokat beírni)!



1. bizonyítványok; 2. egy diákigazolvány; 3. tanári asztal; 4. iskolapad; 5. osztálynapló; 6. radír; 7. történelemkönyv; 8. tábla

írott források: .....; íratlan források: .....

3. Gyűjtsd össze, hogy milyen hagyományok élnek a családi esküvőkön, lakodalmakon!



Írj le néhányat közülük! Megkérdezheted otthon a szüleidet, nagyszüleidet erről.

.....

.....

.....

.....

4. A történelem forrásaiból több kutató is merít. Írd a foglalkozásuk leírása mellé a megnevezést!



- a) írott források alapján vizsgálja a történelem eseményeit: .....
- b) a nyelv változásait kutatja: .....
- c) a földben rejlő tárgyi emlékeket tárja föl: .....
- d) az emberi csontokat vizsgálja: .....
- e) az emberi élethez kapcsolódó hagyományokat gyűjti össze: .....

5. Állítsd sorrendbe a régészeti munka négy szakaszát!



feltárás (ásatás);  kiállítás;  feldolgozás;  a lelőhely megkeresése

6. Csoportosítsd a következő szavakat aszerint, hogy ősi eredetűnek tartod őket, vagy új keletkezésűnek: 1. három; 2. autó; 3. hal; 4. ceruza; 5. telefon; 6. ház!



ősi eredetű: .....; új keletkezésű: .....

7. Ragassz ide egy csokipapírt, és írd le, mi mindenről árulkodik mint forrás!



.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

# AZ ÓKORI KELET

## 6. Mezopotámia

1. Írd a megfelelő fogalmat az alábbi meghatározások mellé!

- a) központi épületek körül létrejött, fallal körülvett település: .....
- b) egy adott terület népességét irányító szervezet: .....
- c) nagy kiterjedésű, több népet, országot egyesítő állam: .....
- d) egy állam lakóinak életét meghatározó, írásba foglalt szabály: .....

2. Húzd alá a felsoroltak közül a mezopotámiai találmányokat!

- kerék; lándzsa; írás; az óra 60 percre osztása; íj; eke; ásóbot; téglá

3. Egészítsd ki a szöveget!

- Mezopotámia nevének jelentése .....  
..... . Itt hozta létre az első városokat a ..... nép.  
Írásukat ..... nevezzük.



4. Írd be a térképvázlaton Mezopotámia két nagy folyójának nevét!



5. Kösd össze az összetartozókat!



ítéletgyűjteményt állított össze •

falakat építtetett városa köré •

Uruk királya •

Babilon uralkodója •

• Gilgames

• Hammurapi

6. Jelöld az időszalagon, a) mikor kezdődött az ókor, és b) mikor uralkodott Hammurapi!



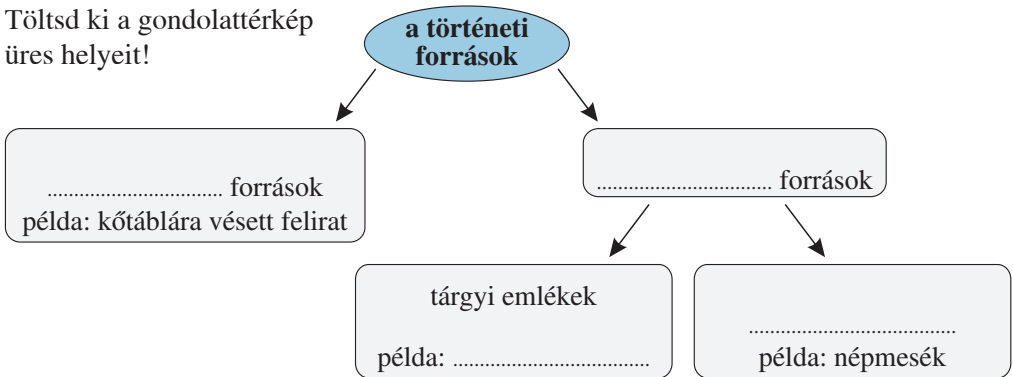
Kr. e. 1000

Kr. u. 1000

időszámításunk kezdete

# Összefoglalás

1. Töltsd ki a gondolatterkép  
üres helyeit!



2. Sorolj fel olyan mai mesterségeket, amelyek az őskorban alakultak ki!



.....

3. A következő feladatok az időszámítással kapcsolatosak. Válaszolj a kérdésekre!



- a) Melyik században születél? .....
- b) Melyik évezredben? .....
- c) Hány év telt el Kr. e. 100-tól születésed évéig? .....
- d) Hány év telt el Kr. u. 100-tól születésed évéig? .....

4. Hasonlítsuk össze az őskőkort és az újkőkort! Írd a jellemzők számait a megfelelő helyre!

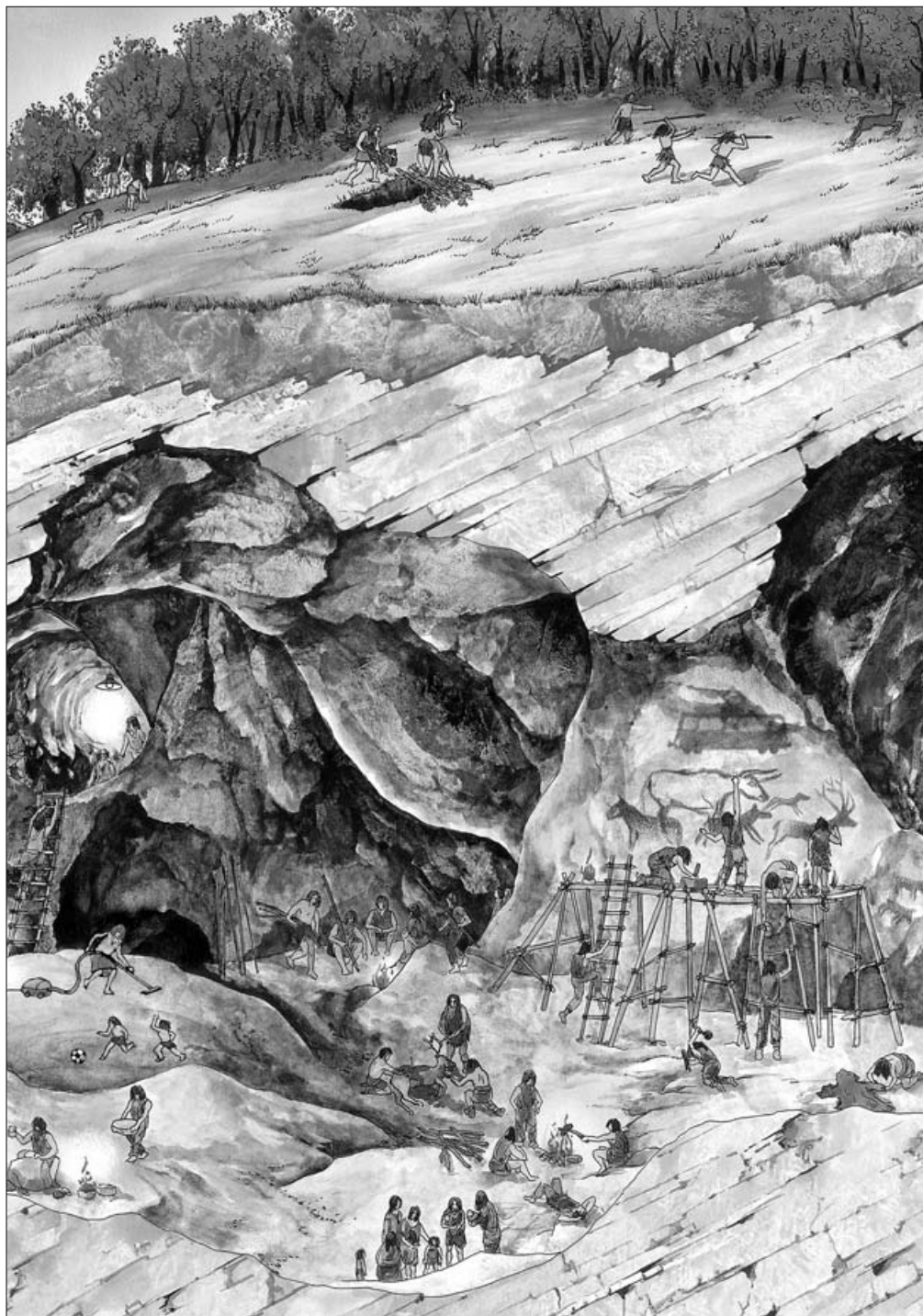


(Lesz olyan szám, amelyet mindkét helyre beírhatasz.)

- a) 1. gyűjtögetés; 2. halászat; 3. vadászat; 4. földművelés; 5. állattenyésztés
- b) 6. kő; 7. csont; 8. fa; 9. agyag; 10. réz; 11. bronz
- c) 12. csiszolás; 13. pattintás; 14. öntés
- d) 15. lándzsa; 16. csiszolt kőbalta; 17. ásóbot; 18. sarló; 19. íj, nyíl; 20. agyagedény
- e) 21. nagycsalád; 22. horda; 23. falvak

	őskőkor	újkőkor
a) életmód		
b) az eszközök anyaga		
c) az eszközkészítés módja		
d) eszközök, tárgyak		
e) a társadalmi együttélés formája		


5. Keresd a kakukktojást! A képen elrejtettünk négy olyan dolgot, amelyet az őskorban még nem ismerhettek. Melyek ezek? (Segít, ha összehasonlítod a tankönyvi képpel.)




# AZ ÓKORI HELLÁSZ

## 11. A görög történelem hajnalán

1. Egészítsd ki az alábbi szöveget!

 A görögök magukat .....-nek nevezték, földjüket .....-nak. A földrajzi adottságok kedveztek a ..... és a ..... megindulásának. A hegyek egymástól elzárt területekre szabdalták a tájat, ezért nem egy nagy ország volt itt, hanem sok ..... állam.

2. Mi tartotta össze a görögöket? Húzd alá a helyesnek tartott állítást!

 a) közös nyelvet beszéltek; b) egy államban éltek; c) ugyanazon isteneket tisztelték; d) minden görög szerette a másikat; e) közös ünnepi játékokat rendeztek

3. Hasonlítsd össze a görög isteneket az emberekkel!

 Miben hasonlítottak? .....  
.....  
Miben különböztek? .....  
.....

4. Írd az alábbi meghatározás mellé a megfelelő fogalom nevét!

 istenekről, legendás hősökéről szóló monda: .....

5. Fogalmazd meg egy-két mondatban, miben különbözött a görögök vallása a zsidókétól!

 .....  
Ki volt a görög főisten? .....

6. Válaszd szét a labirintus mítoszából az igaz elemeket és a képzelet szüleményeit!

 Írj legalább két-két példát!  
valóban megtörténhetett: .....  
.....  
csak a képzelet szüleménye: .....  
.....



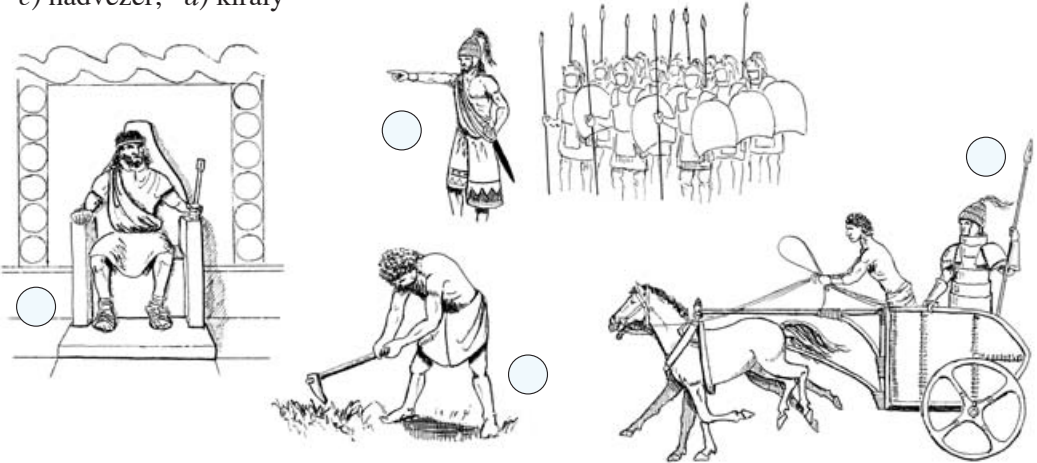
## 12. A trójai háború

1. Mi volt a trójai háború oka? Fogalmazd meg egy-egy mondatban!

-  a mítosz szerint: .....;  
a valóságban: .....

2. A rajzok a mükénéi kor társadalmát mutatják be. Írd melléjük a megfelelő betűjelet!

- a) termelőmunkát végző közrendű; b) a katonai arisztokrácia egy tagja harci szekerén;  
c) hadvezér; d) király



3. Egy trójai háborúról szóló szöveg mondatait összekevertük. Rakd helyes sorrendbe őket!

- Tíz évig tartott a háború.  
 A trójai királyfi ugyanis elrabolta Helenét a kincseivel együtt.  
 Egy hatalmas falovat építettek, amelybe elrejtöztek a harcosok.  
 A görögök háborút indítottak Trója ellen.  
 Éjjel a görög harcosok előbújtak a falóból, és elfoglalták a várost.  
 A trójaiak bevontatták azt a várost.  
 Végül Odüsszeusz cselével győztek a görögök.

4. Kösd össze a neveket és a rájuk jellemző megállapításokat!

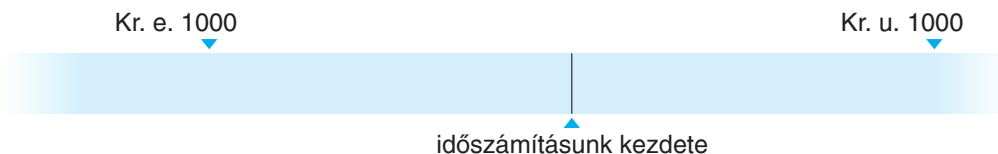


- |             |  |
|-------------|--|
| Párisz •    | • a világ legszebb asszonyának tartották |
| Helené •    | • trójai királyfi                        |
| Aphrodité • | • a szerelem istennője                   |

# AZ ÓKORI RÓMA

## 19. Róma születése

1. Jelöld az időszalagon, hogy *a)* mikor alapították Rómát a monda szerint, és *b)* mikor jött létre a köztársaság!



2. Elrejtettünk három hibát az alábbi, Róma alapításáról szóló szövegben. Húzd alá ezeket, majd írd le a javítást! Három helyesírási hibát is vétettünk. Ezeket is javítsd!



A monda szerint a Rómaiak ősei Athénból menekültek. Itália középső részén telepedtek le, ahol békességben éltek a görögökkel. Egyik királyuktól annak öccse elvette a hatalmat, majd annak ikerunokáit el akarta pusztíttatni. De a gyermekek életben maradtak, mert egy anyamedve táplálta őket. Felnőve visszaszerezték nagyapjuk trónját.

A tartalmi hibák javítása:

1. ....; 2. ....; 3. ....

A helyesírási hibák javítása:

1. ....; 2. ....; 3. ....

3. Keresd ki a tankönyv szemelvényéből, hogy hívták a Trójából menekülő rómaiak vezérét!



.....

4. A köztársaság államszervezetét mutatja be a következő ábra. Töltsd ki a hiányzó részeket!



.....	.....	<b>népgyűlés</b>
a nemzetségfők alkotják	Róma élén állnak	a tisztségviselőket választja
irányítja a külpolitikát	ők vezetik a	dönt a
és a .....	.....	.....

5. Két név betűit összekevertük. Keresd meg a két nevet a betűk helyes sorrendbe rakásával!



R, s, o, l, e, u, m, u, m, R, u, s

1. név: .....; 2. név: .....

## 20. A hódító Róma

1. Töltsd ki a táblázatot!



esemény	következmény
a dél-itáliai görögök legyőzése	
győzelem a ..... elleni háborúban	megszerzi a Földközi-tenger nyugati medencéje feletti uralmat
..... meghódítása	az egész Földközi-tenger urává vált

2. Jelöld a térkép vázlatban a következőket:



1. Róma;
2. Karthágó;
3. Szicília;
4. Hispánia!

Ma melyik ország területén van Hispánia, Szicília és Karthágó? Nézz utána!

Hispánia: .....

Szicília: .....

Karthágó: .....



3. Az első pun háborúval kapcsolatosan írtunk néhány meghatározást. Írd melléjük az odaillő kifejezést!



a) a római hajókra felszerelt új eszköz: .....

b) Rómának alávetett tartomány: .....

c) Karthágó lakóinak római elnevezése: .....

4. A következő kérdések a második pun háborúval kapcsolatosak.



Ki volt a háború legnagyobb karthágói hadvezére? .....

Melyik római hadvezér aratott döntő győzelmet Zámánál? .....

Mikor zajlott ez az ütközet? .....

Jelöld a fenti térkép vázlaton a punok támadásának útvonalát!

# Összefoglalás

1. Jelöld a térkép-vázlatban a következő városokat!



1. Róma;
2. Konstantinápoly;
3. Záma;
4. Betlehem;
5. Aquincum

Írd a térkép-vázlat megfelelő helyére az alábbi provinciák nevének kezdőbetűjét!

- a) Hispánia;
- b) Pannónia;
- c) Gallia;
- d) Egyiptom



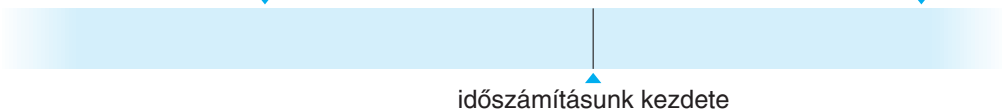
2. Ábrázold időszalagon a következő évszámokat! Milyen események köthetők az egyes időpontokhoz?



- |                      |                      |
|----------------------|----------------------|
| a) Kr. e. 753: ..... | e) Kr. e. 510: ..... |
| b) Kr. e. 202: ..... | f) Kr. e. 44: .....  |
| c) Kr. u. 476: ..... | g) Kr. u. 313: ..... |
| d) Kr. u. 395: ..... |                      |

Kr. e. 500

Kr. u. 500



3. Hasonlítsd össze a korai Rómát és a császárság időszakát! (Írd be a számokat a megfelelő helyre!)



- |                |                      |               |
|----------------|----------------------|---------------|
| 1. bérlők;     | 3. szabad parasztok; | 5. császárok; |
| 2. rabszolgák; | 4. zsoldos katonák;  | 6. consulok   |

	a korai Róma	a császárkor
a földet művelik		
katonáskodnak		
Rómát irányítják		

4. Kösd össze a személynevet a ráillő meghatározással!

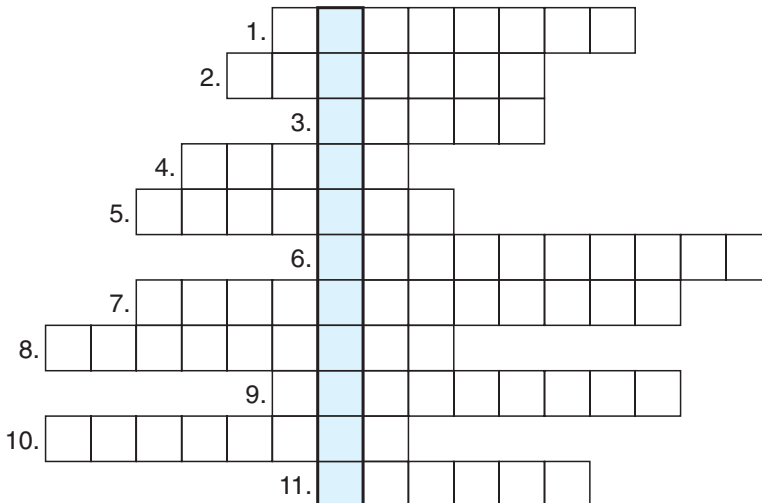


- |                 |   |
|-----------------|---|
| Szent Péter •   | • Jézus anyja   |
| Hannibál •      | • őt tekinthetjük az első római császárnak                      |
| Scipio •        | • keresztényüldözőből lett Jézus követője                       |
| Julius Caesar • | • római hadvezér, a zámái csata győztese                        |
| Augustus •      | • Jézus apja  |
| Mária •         | • egyeduralmat épített ki, de a köztársaság hívei meggyilkolták |
| József •        | • apostol, Róma első püspöke                                    |
| Júdás •         | • engedélyezte a szabad vallásgyakorlatot                       |
| Szent Pál •     | • pun hadvezér  |
| Constantinus •  | • elárulta Jézust   |

5. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!



1. A punok városa.
2. A monda szerint Róma alapítója.
3. Tér a rómaiaknál, a város központja.
4. A római hadsereg alapegysége.
5. Jézus 12 tanítványának egyike.
6. Örömhír, Jézus életéről és tanításáról szóló híradás.
7. Ázsiából kiinduló népmozgás, amelynek során több nép új területre költözött.
8. Cirkuszi rabszolga, aki életre-halálra küzdött meg társaival vagy állatokkal.
9. Alávetett római tartomány.
10. A köztársaságot irányító testület Rómában.
11. Keresztény vértanú.



Mik zajlottak a függőlegesen bekeretezett kockákból kiolvasható épületben?

.....

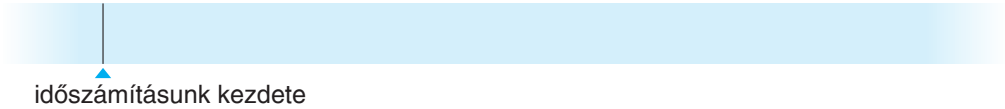
# A KÖZÉPKORI EURÓPA

## 29. A népesség a középkorban

1. Jelöld az időszalagon a középkor elejének és végének időpontját!



Kr. u. 1000



2. A felsorolt események következtében egy adott területen nő (N) vagy csökken (Cs) a népesség? Írd az események elé a megfelelő betűt!



- ..... Nő az előállított élelem mennyisége.      ..... Háború tör ki.
- ..... Járvány pusztít.      ..... Javulnak az egészségügyi viszonyok.
- ..... A kedvezőtlen időjárás miatt kevés a termés, így éhínség tör ki.

3. Válaszolj az alábbi kérdésekre a tankönyvben található grafikon alapján!



- a) Az ókorban folyamatosan nőtt-e az európai népesség? .....
- b) Az ókor folyamán mikor élt Európában a legtöbb ember? .....  
Hány millió fős volt ekkor a népesség? .....
- c) Folyamatos volt-e a virágzó középkorban a népesség növekedése? .....
- d) Mikor éltek többen Európában: a virágzó középkor elején, vagy az ókorban, amikor a legnagyobb volt a népesség? .....
- e) Milyen összefüggést fedezel fel a késői középkor népességének alakulása és a nagy pestisjárvány között? .....


4. Fejtsd meg a rejtvényt! Ha a megfelelő irányban olvasd össze a betűket, egy mondatot kapsz. Írd le ezt!



.....  
.....  
.....

O	K	P	É	Z	Ö	K	A
Á	P	Ó	R	U	E	I	R
Á	V	R	Á	J	N	A	B
Z	S	U	P	K	O	Y	N
K	A	T	T	O	T	Í	T

## 30. Mi maradt a Római Birodalomból?

1. Írd a felsorolt helynevek  
 elé a térképvezeték megfelelő jelölését!

..... Róma;

..... Bizánc (Konstantinápoly);

..... Nyugatrómai Birodalom;

..... Keletrómai Birodalom



2. Hasolítsd össze az egykori Római Birodalom keleti és nyugati részét! Írd a táblázat megfelelő helyére a jellemzőkhöz tartozó betűket! (Egy betűt több helyre is írhat.)



- |  |  |
|--|--|
| – Egy állam maradt. (A)                    | – Több királyságra szakadt szét. (R)     |
| – Sok nép költözött be a területére. (Á)   | – Fővárosa Konstantinápoly. (I)          |
| – Fővárosának görög neve Bizánc. (N)       | – Hadsereget tartanak fenn. (Ó)          |
| – Királyaikat katonai kíséret védi. (B)    | – Városaik fennmaradtak. (N)             |
| – Összegyűjtötték a római törvényeket. (N) | – A városok lakói vidékre költöztek. (R) |
| – Keresztények lakják. (A)                 | – A hivatalos nyelv a görög. (P)         |
| – A latin nyelvet használják. (B)          |  |

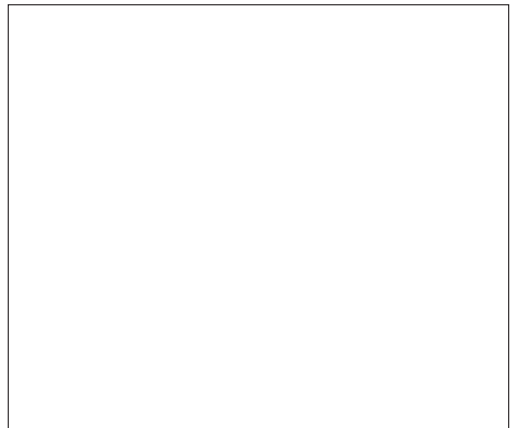
keleti birodalomrész	nyugati birodalomrész

Ha a betűket helyesen írtad be, belőlük két értelmes szót alkothatsz!

1. ....;

2. ....

3. Tervezz meg egy bizánci aranypénzt, és  
 rajzold le!

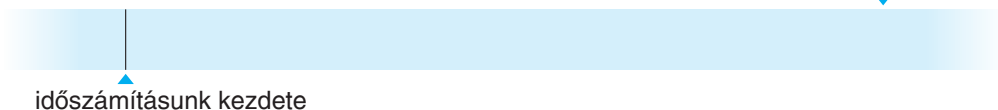


## 31. Vallás és birodalom: az iszlám

1. Jelöld az időszalagon *a)* az ókor végének és *b)* az arab időszámítás kezdetének időpontját!



Kr. u. 1000



Milyen eseményhez köthető az arab időszámítás kezdete?

.....

2. Húzd alá a felsoroltak közül a mohamedán vallás öt parancsolatát!



- Naponta ötször kell imádkozni.
- El kell zarándokolni Medinába.
- A ramadán hónapban böjtöt kell tartani.
- Az uralkodót tisztelni kell.
- El kell zarándokolni Mekkába.
- Alamizsnát kell adni a szegényeknek.
- Egy az isten, Allah, és Mohamed az ő küldötte.

3. Hasonlítsd össze a kereszténységet az iszlámmal a megadott szempontok szerint!



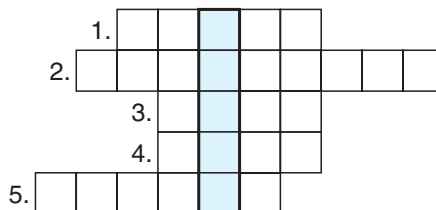
Igennel (I) vagy nemmel (N) válaszolj!

	iszlám	kereszténység
az egyistenhit jellemző rá		
híveinek alkalmanként böjtölést ír elő		
Mózeszt prófétának tekinti		
Mohamedet prófétának tekinti		

4. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!



1. Itt született Mohamed.
2. A hódítások során jött létre.
3. ...-félsziget, az iszlám szülőhelye.
4. A mekkai Nagy Mecsetben álló épület.
5. Ide távozott 622-ben Mohamed.



A megfejtés: .....

Mit jelöl ez a szó? .....

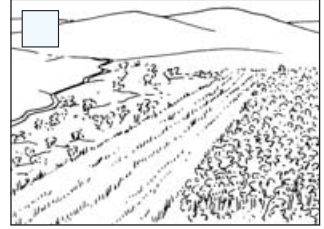
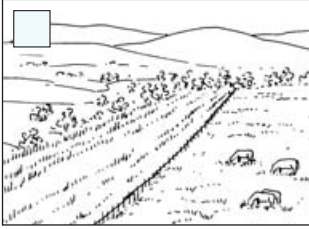


## 34. A falvak és lakóik

1. A rajzokon melyik művelési módot ismered föl? Írd a négyzetbe a megfelelő számot:



1. vad talajváltó, 2. kétnyomásos, 3. háromnyomásos gazdálkodás!



2. Húzd alá azokat az eszközöket, amelyeket a korai és a virágzó középkorban használtak!



eke; traktor; sarló; permetezőgép; kasza

3. Egészítsd ki a mondatot!



A 10. századra a szolgáltatásra kötelezett szabad parasztok és a .....  
összeolvadásából kialakult a .....

4. A tankönyvben lévő rajz alapján írd le, hogy milyen részekből állt egy uradalom!

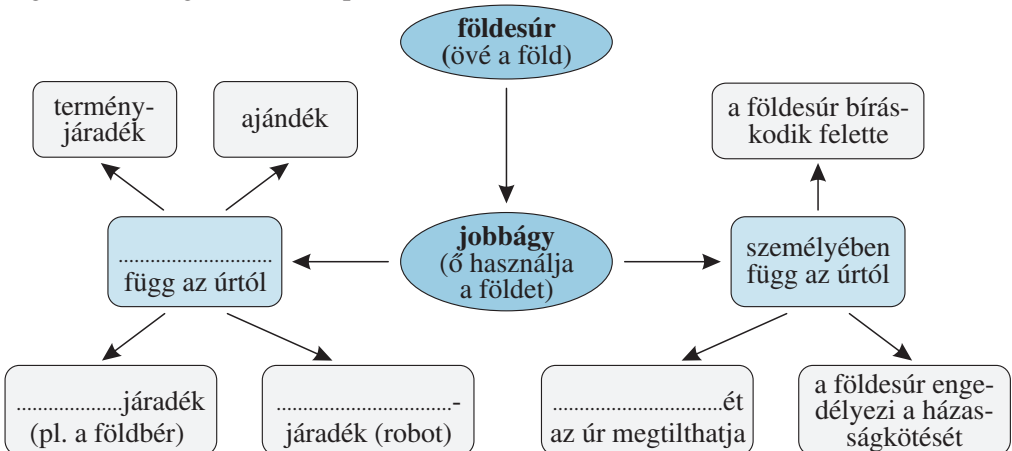


.....  
.....

Milyen részei voltak egy jobbágyteleknek?

.....

5. Egészítsd ki a gondolattérképet!

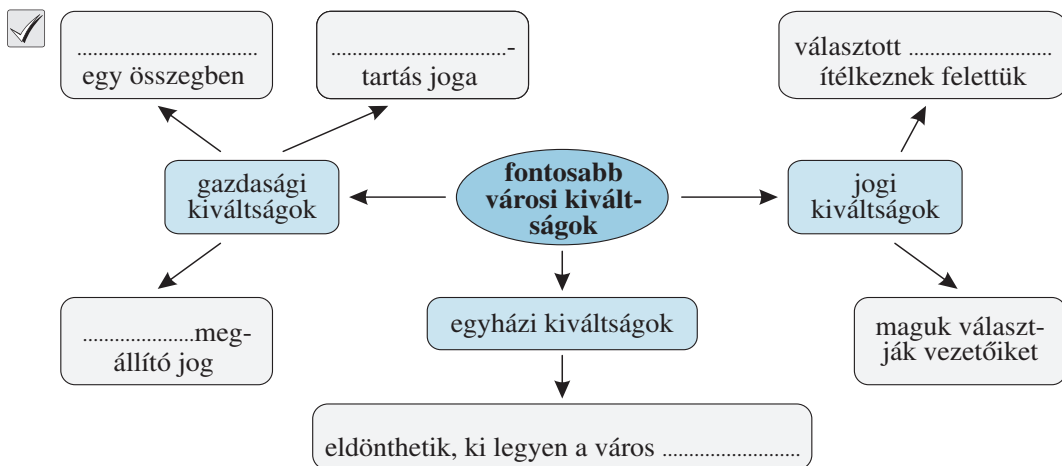


## 35. A városok és lakóik

1. Hol jöttek létre középkori városok? Karikázd be a helyesnek tartott válaszok betűjelét!

- a) régi római kori városok helyén;      d) hajók kikötésére alkalmas tengerpartokon;  
 b) folyók átkelőhelyeinél;                      e) ahol volt színház;  
 c) ahol jó volt a termőföld;                      f) sík terület és hegyvidék találkozásánál

2. Egészítsd ki a gondolattérképet! Segít a 134.oldalon lévő ábra.



3. Igaz vagy hamis? Az állítások elé írd oda, hogy igaznak tartod (I), vagy hamisnak (H)!

- ..... A városok lakói a polgárok.  
 ..... A városi lakosság elsősorban kézművességgel és kereskedelemmel foglalkozott.  
 ..... A kézművesek a városi lakosság leggazdagabb rétegét alkották.  
 ..... A városokat legtöbbször fallal vették körül.  
 ..... A keleti fűszereket északi kereskedők szállították Európába.  
 ..... A távolsági kereskedelem nagy hasznot hozott.  
 ..... A középkori városokban minden héten elszállították a szemetet.

4. Egészítsd ki a szöveget!

- Az azonos mesterséget űző kézművesek a városokban szövetségbe tömörültek, ennek a neve ..... A ..... korlátozásával biztosították tagjaik számára a megélhetést. Szigorú szabályokkal gondoskodtak arról, hogy csak ..... termékeket készítsenek. Felléptek azok ellen, akik nem voltak tagjai a ..... Őket ..... nevezték.

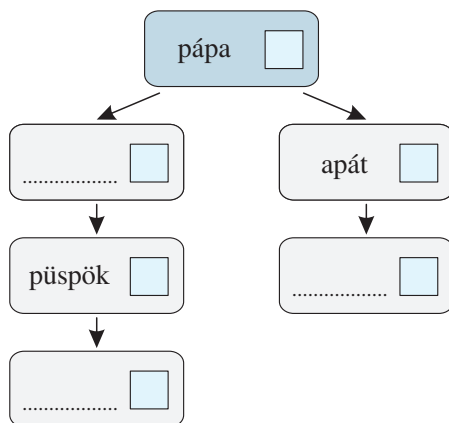
## 36. „Imádkozzál és dolgozzál!”

1. Egészítsd ki az egyházi társadalom vázlatát a hiányzó fogalmakkal!



Melyik egyházi személyhez kapcsolhatók az alábbi jellemzők? Írd melléjük!

1. Kódexet másol, kolostorban él.
2. Az egyházmegyét vezeti.
3. A szerzetesek vezetője.
4. Több egyházmegye élén áll.
5. A keresztény egyházat irányítja Rómából.
6. Egy templomhoz tartozó hívek papja.



2. Kösd össze az összetartozókat!



ferences rend •  
bencés rend •

- a rendalapító Szent Benedek
- kolduló szerzetesrend
- a rendalapító Szent Ferenc
- jelmondatuk: „Imádkozzál és dolgozzál!”

3. A szentekre (Sz) vagy az eretnekekre (E) jellemző? Írd a megállapítások elé!



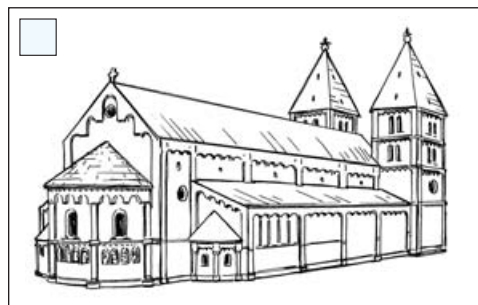
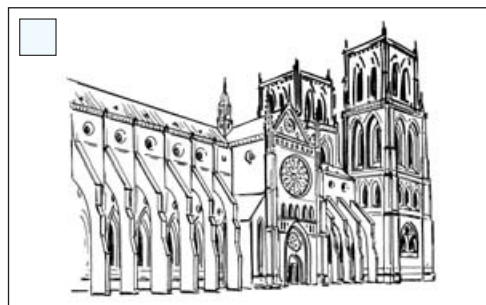
..... Csontjaikat, tárgyaikat ereklyeként tisztelték.

..... A hivatalos egyházi tanításokkal ellentétes nézeteket vallottak.

..... Üldözték őket.

..... Sokat tettek a hit terjesztéséért, védelméért.

4. Román (R) vagy gótikus (G) stílusú épületet ábrázolnak a rajzok? Írd a négyzetbe



.....  
.....

.....  
.....

8. Kösd össze a jellegzetes középkori lakóhellyel azt a társadalmi csoportot, amely ott élt!



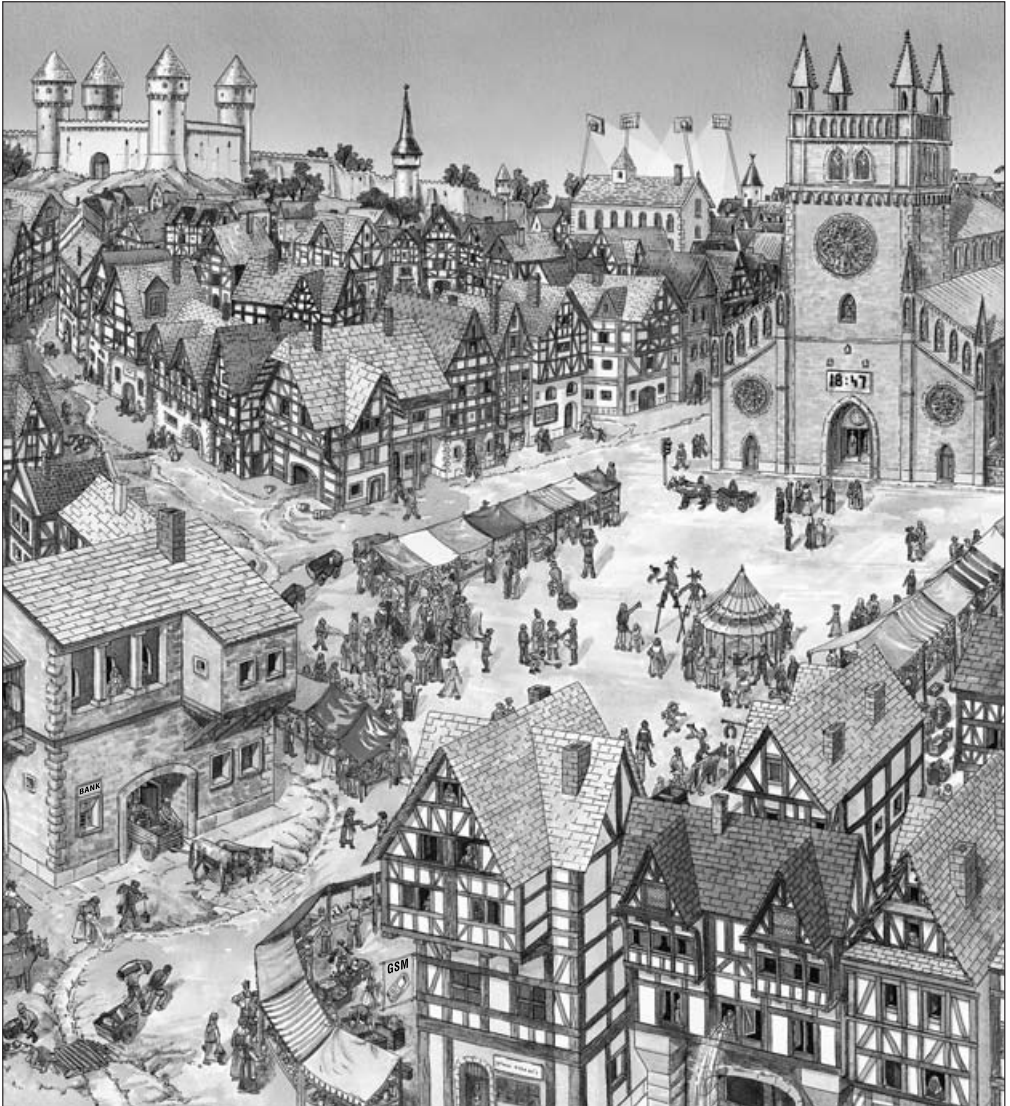
polgár

szerzetes

jobbágy

lovag

9. Keresd a kakukktojást! A képen elrejtettünk öt olyan dolgot, amelyet a középkori emberek még nem ismerhettek. Melyek ezek? (Hasonlítsd össze a tankönyvi képpel!)



## 42. Az államalapítás

1. Válaszd szét, melyik tett fűződik Géza fejedelem nevéhez, és melyik I. Istvánéhoz!



Írd a betűjelet a táblázat megfelelő helyére!

- Sarolt, az erdélyi törzsfő lánya volt a felesége. (J)
- Koronát kapott a pápától. (Y)
- Gizellát, a bajor hercegnőt vette feleségül. (N)
- Halála után a fia lett a fejedelem. (A)
- Kiépítette a vármegyerendszert. (Á)
- Hozzákezdett a magyarok keresztény hitre térítéséhez. (V)
- Uralkodása alatt kiépült az egyházi szervezet. (K)
- Megalapította a pannonhalmi bencés kolostort. (K)
- Pénzt veretett. (O)
- Törvényeket hozott. (P)
- Létrehozta az esztergomi érsekséget. (P)

Géza fejedelem	I. István

Ha helyesen dolgoztál, a betűkből két történelmi személy nevét rakhatod ki!

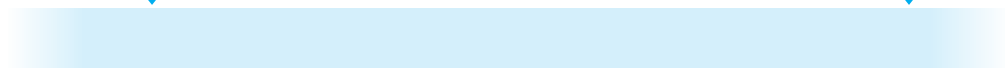
.....; .....

2. Jelöld az időszalagon I. István uralkodásának idejét!



Kr. u. 1000

Kr. u. 1300



3. István egyházszervezésénél többször előfordul a 10-es szám. Egészítsd ki a mondatokat!



- a) Meghagyta, hogy minden tíz ..... építsen egy .....
- b) Előírta az egyházi adó, a ..... fizetését.
- c) Valószínűleg tíz .....-et hozott létre.

4. Melyek voltak az ispánok feladatai? Karikázd be a betűjelét!



- |                             |   |
|-----------------------------|---|
| a) Bíraskodott.             | c) Katonai vezető volt.                     |
| b) Vezette az egyházmegyét. | d) Területének királyi birtokait igazgatta. |

5. Két név betűit összekevertük. Keresd meg őket a betűk helyes sorrendbe rakásával!



N, L, P, U, V, O, K, A, P, Z, Á, Y

1. név: .....; 2. név: .....



## 44. A változások kora

1. Karikázd be azoknak az állításoknak a betűjelét, amelyek szerinted azt bizonyítják, hogy



III. Béla jelentős uralkodó volt!

- a) A bizánci udvarban nevelkedett.
- b) Bevételei felülmúlták a nyugati királyokét.
- c) Területeket foglalt el Bizánctól.
- d) Létrehozott egy királyi hivatalt az oklevelek kiadására.
- e) II. Géza fiaként lépett trónra.
- f) Francia származású felesége volt.
- g) Uralkodása alatt avatták szentté I. László királyunkat.

2. Egészítsd ki a szöveget!



II. András király sokfelé indított hadjáratot, és a ..... bőkezűen eladományozta. Mindezek kiváltották a magyar főurak és a „király szolgálói”, vagyis a ..... ellenállását, akik .....-ben aranypecsétes oklevél, az úgynevezett ..... kiadására kényszerítették a királyt.

3. Összekevertük két személynév betűit. Keresd meg a neveket a betűk szétválogatásával!



BÁGERNTRKÚD

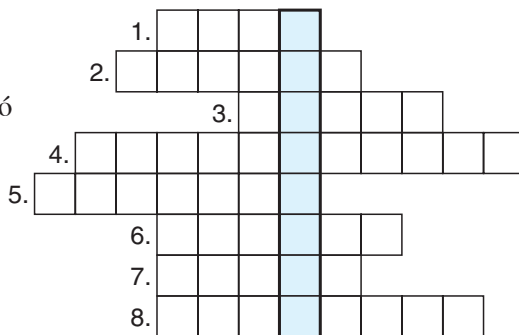
1. ....;    2. ....

Mi köti össze a két nevet? .....

4. Fejtsd meg a keresztrejtvényt!



- 1. I. István király apjának neve.
- 2. Nem keresztény vallású.
- 3. Vándorló, legeltető állattartást folytató életmód.
- 4. Itt alapították az első bencés kolostort Magyarországon.
- 5. Géza fejedelem apjának neve.
- 6. Könyves melléknevű királyunk.
- 7. I. András és I. Béla királyaink apja.
- 8. A kalandozók egyik vereségének helyszíne.



A függőlegesen bekeretezett kockák betűiből egy név olvasható ki: .....

Miről nevezetes ő? .....